

3.7.9. Eveneens dienen gemengde initiatieven van de sociaal-economische organisaties uit de Gemeenschap en de mediterrane derde landen te worden gestimuleerd, waarbij dieper wordt ingegaan op aangelegenheden van het Middellandse-Zeebeleid waarbij deze organisaties een belangrijke rol kunnen spelen.

3.7.10. Ook zou de Commissie kunnen pogen een Europees-mediterrane sociale dialoog op gang te brengen naar het model dat in de Gemeenschap reeds bekend is.

3.7.11. Bij het op gang brengen van de economische en sociale dialoog en bij het bevorderen van de deelneming van de sociaal-economische organisaties uit de mediterrane derde landen zou het Economisch en Sociaal Comité een uitermate belangrijke taak toekomen. Het Comité zou meer dan een adviestaak kunnen gaan vervullen, een belangrijke functie, die ten aanzien van de mediterrane derde landen nog aanzienlijk dient te worden uitgebouwd, en zo een actieve gesprekspartner van de Raad en de Commissie te worden in de economische en sociaal dialoog tussen de Gemeenschap en de mediterrane derde landen.

3.7.12. In dit verband dient nog eens te worden gewezen op de taak van het Comité (met de steun van de Raad) om een permanente contactgroep op te richten tussen het Comité en de sociaal-economische raden — voor zover aanwezig — ofwel de sociale en beroepsorganisaties van de mediterrane derde landen en om een jaarlijkse ontmoeting tussen de sociaal-economische organisaties uit de Gemeenschap en uit het Middellandse-Zeegebied te organiseren. Met behulp van deze initiatieven zou het Middellandse-Zeebeleid in al zijn aspecten moeten worden geanalyseerd; daarbij zou vooral moeten worden gelet op de aspecten die betrekking hebben op rechtstreekse initiatieven van de sociaal-economische organisaties.

4. Conclusies

4.1. Het Comité is ingenomen met het feit dat de Commissie het Middellandse-Zeebeleid in een nieuwe jas heeft gestoken en kan zich vinden in de door de Commissie voorgestelde zes onderdelen (actiedomeinen). Wel vindt het dat de Commissie blijk zou moeten geven van meer durf en van een meer consequente aanpak door deze beleidsmaatregelen in een algemeen beleid voor gezamenlijke ontwikkeling in te passen. Dit beleid dient evenwel nog te worden vastgelegd.

4.2. Aan de andere kant moet het Comité de aandacht helaas vestigen op het feit dat de discussie tussen de Regeringen van de Gemeenschap, zoals tijdens de Ministeraad van 5 februari 1990 is gebleken, zich nog helemaal in de beginfase bevindt en zich beweegt tussen het standpunt dat de problematiek met een grotere toegang voor uitvoer uit mediterrane derde landen kan worden opgelost, en de opvatting dat alles met opvoering van de financiële hulp zal worden geregeld. Blijkbaar wordt de strategische draagwijdte van de Middellandse-Zeeproblematiek en de noodzaak van een algemene dimensie voor een Gemeenschapsbeleid dat deze problematiek moet aanpakken, nog niet onderkend.

Gedaan te Brussel, 26 april 1990.

De Voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

Alberto MASPRONE

Advies over het voorstel voor een verordening van de Raad betreffende de invoer van bepaalde bontsoorten ⁽¹⁾

(90/C 168/15)

De Raad heeft op 18 mei 1989 besloten overeenkomstig de bepalingen van artikel 198 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap het Economisch en Sociaal Comité om advies te vragen over het bovengenoemde voorstel.

De Afdeling voor milieu, volksgezondheid en consumentenvraagstukken, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 3 april 1990 goedgekeurd. Rapporteur was mevrouw Flather.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 276e zitting (vergadering van 26 april 1990) het volgende advies uitgebracht, dat met 70 stemmen vóór, 14 stemmen tegen, bij 35 onthoudingen, is goedgekeurd.

1. Algemene opmerkingen

1.1. Het Comité is onder voorbehoud van de volgende kanttekeningen ingenomen met het voorstel van de Commissie, dat naar zijn mening al veel eerder ingediend had moeten worden. Het vindt het een goede zaak dat de Europese Gemeenschap zich sterk maakt voor een humanere behandeling van dieren. Het gebruik van wildklemmen is in Groenland reeds in 1938 gedeeltelijk en

in 1989 geheel verboden. Deze vangmethode stuit in steeds meer landen op weerstand. Wij leven in een wereld met snel veranderende attitudes ten aanzien van dieren; wat enkele jaren geleden nog acceptabel was, is dat nu niet meer.

Zoals reeds aangegeven in de toelichting op het voorstel van de Commissie, is de wildklem in meer dan zestig landen verboden en is het gebruik hiervan in een aantal andere landen aan strikte voorwaarden gebonden.

⁽¹⁾ PB nr. C 134 van 31. 5. 1989, blz. 5.

1.2. Het Comité betwijfelt of het wel terecht geweest is, als rechtsgrondslag van het Commissievoorstel artikel 113 van het Verdrag te nemen. Het doel is immers niet de harmonisatie van het EG-handelsbeleid in de bontsector, maar het welzijn van dieren. Het zou echter niet de eerste keer zijn dat deze aanpak is gekozen om een prijzenswaardig doel na te streven.

1.3. Er gaan stemmen op om het gebruik van wildklemmen in alle gevallen te verbieden. Dit is ook het standpunt van het Europese Parlement ⁽¹⁾.

1.4. Het zou uiteraard inconsequent zijn, het gebruik van wildklemmen in de Lid-Staten te verbieden en tegelijkertijd nog wel toe te staan dat bont van aldus gevangen wild geïmporteerd wordt. Het Comité beseft dat er ook op andere terreinen die de Lid-Staten aangaan, inconsequent gehandeld wordt. Niettemin moet ernaar gestreefd worden, in alle zaken die met welzijn (van mens of dier) verband houden, een zo consistent mogelijke aanpak te hanteren. Daarom wordt voorgesteld, het verbod op de vervaardiging, de verkoop en het gebruik van wildklemmen als een nieuw artikel in de ontwerp-verordening op te nemen (zie bijzondere opmerkingen, par. 2.4).

1.5. Als een — wild of tam — dier wordt gedood, dient dit zo humaan mogelijk te gebeuren. Met een wildklem is dit niet het geval en kan dat ook niet. Klemmen dienen door een internationale overeenkomst te worden verboden.

1.6. De bezwaren tegen wildklemmen kunnen als volgt worden samengevat:

1.6.1. Met een wildklem gevangen dieren kunnen een aanzienlijke tijd pijn lijden en in nood verkeren; inspectie van een klem met tussenpozen van 24 uur geldt als „correct”. In Crown Land in de Canadese provincie British Columbia mogen wildklemmen echter met een tussentijd van 72 uur geïnspecteerd worden. Dit gebied maakt 90 % van deze provincie uit. In Alberta is deze tijd tot 48 uur teruggebracht (was 72), in Manitoba wordt nog steeds 72 uur aangehouden. De tijd die tussen het vangen van het dier — waarbij de poten kunnen breken — en de dood hiervan verstrijkt, bedraagt dus eerder uren dan minuten of seconden.

1.6.2. In nog ongunstiger gevallen kan het dier wel dagenlang gevangen zitten, totdat het sterft van de kou, de honger of een aanval van een roofdier. Dit is onaanvaardbaar.

1.6.3. Er kunnen ook dieren in de wildklem raken waarvoor deze niet bedoeld is, en zo gewond worden of sterven.

Aantal en soort van onbedoeld gevangen dieren lopen fors uiteen. Uit een overzicht van het Ministerie van Milieu van British Columbia blijkt dat 9,3 % van alle dieren die met een wildklem gevangen worden, niet eens pelsdieren zijn. Een andere tabel wijst uit dat 11,5 % van alle gevangen dieren niet tot de gezochte soorten behoort. In de Verenigde Staten worden per jaar in totaal zo'n 16 miljoen pelsdieren gevangen, in Canada waarschijnlijk drie tot zes miljoen. De geschatte cijfers voor de Sowjetunie liggen tussen 16 en 17 miljoen. Als 5 % hiervan onbedoeld gevangen dieren betreft, betekent dit dat jaarlijks op zijn minst een miljoen dieren „per ongeluk” wordt gedood, waaronder ook beschermde diersoorten kunnen zijn. Het niet-selectieve karakter van wildklemmen of andere typen vallen maakt ze ongeschikt voor het beheersen van de wildstand, alhoewel het totale aantal in het wild levende dieren door het gebruik van vallen daalt en de strijd om voedsel en territorium dus minder fel wordt. Zonder ingrijpen van de mens handhaaft de natuur echter haar eigen ecologisch evenwicht.

1.6.4. Suggesties om wildklemmen te blijven gebruiken, maar hiervoor een soort gedragscode in te voeren of te controleren waar en in welk seizoen ze geplaatst worden, zijn onaanvaardbaar. Het uitzetten van vallen is een „privé-aangelegenheid”, die meestal individueel en op afgelegen plaatsen gebeurt. Zelfs al wordt over het gebruik van klemmen onder bepaalde voorwaarden overeenstemming bereikt, dan zijn er toch heel weinig mogelijkheden om hierop toezicht uit te oefenen.

1.7. Er blijkt enige bezorgdheid te bestaan over het inkomensverlies dat pelsjagers zouden lijden als de wildklem en andere onmenselijke vangmethoden werden verboden, en over het mogelijke effect van het Commissievoorstel op de traditionele leefwijze van de inheemse bevolking in de betrokken gebieden. Wildklemmen, in het bijzonder het type met stalen tanden, kunnen moeilijk „traditionele” vangmethoden worden genoemd, ook al worden zij al honderd jaar gebruikt.

1.7.1. Gegevens over het aantal pelsjagers dat er is, hun etnische afkomst en de omvang van hun jaarlijks inkomen dat zij uit de pelsjagerij halen, lopen zeer uiteen, afhankelijk van de informatiebron en misschien ook het gezichtspunt dat de informant naar voren wil brengen. Het lijkt echter een ruime schatting, 10 à 20 % van het gemiddelde jaarlijkse inkomen en minder dan 1 000 dollar aan de jacht op pelzen toe te schrijven. In het begin van de jaren tachtig schijnen 105 000 pelsjagers in Canada per jaar samen tussen de 45 en 85 miljoen dollar aan de verkoop van ruwe huiden te hebben verdiend, dat wil zeggen 428 tot 809 dollar per jager, de onkosten niet meegerekend. In de Verenigde Staten zou het gemiddelde inkomen van een jager wel eens aanzienlijk hoger kunnen liggen.

1.7.2. Er is alle reden voor pelsjagers van uiteenlopende origine, maar met name uit de oorspronkelijke bevolking, te helpen om aan humane vallen te komen en hen hiermee te leren omgaan. Het is niet in het belang van de inheemse bevolking, met haar toekomstige behoeften op ontwikke-

⁽¹⁾ Zie de in 1988 door mevrouw Castle en de heer Seligman ingediende schriftelijke verklaring (artikel 65 van het Reglement van het Europees Parlement), die vervolgens in een advies werd omgezet [PB nr. C 69 van 20. 3. 1989, blz. 198, en COM(89) 198 def.].

lingsgebied, autochtonen uit te sluiten van de verantwoordelijkheid om zich aan internationale normen voor het welzijn van dieren te conformeren.

1.7.3. De autochtone bevolking, wier leefwijze door het voorstel wordt beïnvloed, moet inderdaad kunnen leven zoals zij dat wenst, maar het kan geen oplossing zijn, inhumane methoden voor het vangen en doden van dieren te blijven accepteren. Wanneer men dit inziet, hoeven er geen veranderingen in maatschappij en milieu te worden teruggedraaid die zich in vele generaties voltrokken hebben en ook nu nog voortgaan.

1.7.4. In ieder geval zal het voorstel van de Commissie de pelsjagerij niet tegengaan, mits hierbij humane methoden worden gebruikt; als het grote publiek ervan overtuigd zou zijn dat bont op een humane manier wordt geproduceerd, zou dit produkt aan populariteit kunnen winnen, hetgeen alleen maar gunstig is voor de bonthandel.

1.8. Er bestaan momenteel nog geen internationale normen voor het op humane wijze zetten van vallen. Er zijn hierover wel discussies aan de gang, maar de Gemeenschap heeft hier geen directe stem in. Wil er echter een verordening worden goedgekeurd waarmee humane vangmethoden (of, nog liever, methoden voor het vangen en afmaken van wild) worden vastgesteld, dan dient de Gemeenschap bij het opstellen van deze humane normen een stem in het kapittel te hebben. Daarom moet de Gemeenschap zich, als zelfstandige organisatie of via haar Lid-Staten, in het ISO ⁽¹⁾-comité voor humane vangmethoden laten afvaardigen.

1.8.1. Eind 1987 had West-Duitsland zitting in het technische ISO-comité TC 191 over humane wildvallen; Italië, België en Spanje hadden hierin de status van waarnemer. (De andere deelnemende leden waren Canada, de Verenigde Staten, Zweden, Finland, Australië en Argentinië; Hongarije, India, Kenia, Zwitserland, Turkije en de Sowjetunie namen als waarnemers deel.)

1.8.2. Wildklemmen zijn in vijf Lid-Staten verboden en in andere landen slechts beperkt toegestaan. Het lijkt dan ook zinvol het voorstel tot harmonisering van de wetgeving inhoudende een totaal verbod in de Gemeenschap op productie, verkoop en gebruik van wildklemmen in de ontwerp-verordening op te nemen, zodat wordt vermeden dat dubbele normen worden gehanteerd.

2. Bijzondere opmerkingen

2.1. Eerste overweging

In deze overweging wordt ervan uitgegaan dat de vervaardiging, de verkoop en het gebruik van wildklemmen

in de Lid-Staten krachtens de nog vast te stellen richtlijn over habitats zullen worden verboden. Naar de mening van het Comité dient dit verbod in deze ontwerp-verordening te worden opgenomen, ongeacht de vraag of dit uiteindelijk nog via de „habitat-richtlijn” zou worden uitgevaardigd.

2.2. Artikel 1

In dit artikel dienen ook huiden en pelzen te worden vermeld:

„Deze verordening heeft betrekking op de invoer van bont, huiden of pelzen van de in bijlage I genoemde diersoorten en van goederen waarin bont, huiden of pelzen van deze diersoorten zijn verwerkt.”

De vacht van pelsdieren wordt in de bonthandel namelijk aangeduid als „pels” en in de GATT-nomenclatuur als „furskin” („huid”). De voorgestelde wijziging brengt meer duidelijkheid in de diverse termen.

2.3. Artikel 2

In de tweede regel, onder de definitie van „omschreven goederen” „bont” te vervangen door „bont, huiden of pelzen”, om dezelfde reden als in het commentaar op artikel 1.

2.4. Tussen de artikelen 2 en 3 het volgende nieuwe artikel inlassen

„De Lid-Staten verbieden de vervaardiging, de verkoop en het gebruik van wildklemmen.”

Dit sluit aan bij de eerdere opmerking over de eerste overweging.

2.5. Artikel 3, lid 1

Het Comité stelt vast dat er al bijna vijftig jaar onderzoek naar humane vangmethoden wordt gedaan; een vroegere datum voor tenuitvoerlegging van de verordening zal de ontwikkeling van humane vallen waarschijnlijk eerder versnellen dan vertragen. Het is in dit verband misschien belangwekkend erop te wijzen dat de koninklijke vereniging voor dierenbescherming in het Verenigd Koninkrijk reeds in 1948 een prijs van 1 000 pond voor een alternatief uitloofde. In 1985 werd in een rapport over de bescherming van de bonthandel de aanbeveling gedaan, de wildklem met stalen tanden af te schaffen. Gesteld werd dat Canada de afschaffing van stalen vallen misschien nog zou kunnen uitstellen. Die tijd is „om”. Er is geen reden hiermee nog langer te wachten.

⁽¹⁾ Internationale Organisatie voor Normalisatie te Genève.

2.6. *Bijlage I*

De voorgestelde lijst van acht diersoorten (van een 22-tal in het wild gevangen soorten) is onvolledig. Hierop ontbreken heel wat soorten die juist met wildklemmen worden gevangen. Zo worden alleen al in Canada per jaar 1,6 miljoen muskusratten gevangen; daarnaast 1 miljoen minks (Verenigde Staten en Canada), 80 000 vossen (Canada) en 250 000 eekhoorns (Canada).

Het is heel goed mogelijk, van pelsfarms afkomstige pelzen door een erkende officiële methode te laten merken en aldus te laten onderscheiden van pelzen van dezelfde in het wild gevangen soorten.

De lijst van soorten in bijlage I is onvolledig en dient ten minste de volgende soorten te omvatten:

- beverrat: *Myocastor coypus*
- muskusrat: *Ondatra zibethicus*
- opossum: *Didelphis virginiana*
- Canadese marter: *Martes pennanti*
- marter: *Martes americana*
- rode vos: *Vulpes vulpes*
- grijze vos: *Vrocyon littoralis*
- mink: *Mustela vison*
- eekhoorn: familie van de *Scirvidae*.

Met de voorgestelde wijziging worden alle soorten wilde dieren — al of geen pelsdieren — beschermd in die zin dat zij niet met behulp van onmenselijke methoden mogen worden gevangen.

Schapevellen, runderhuiden en soortgelijke nevenproducten van de voedingsindustrie vallen uiteraard buiten de regeling. Zo worden problemen met betrekking tot de identificatie van bepaalde dier- of bontsoorten vermeden, waardoor de verordening gemakkelijker kan worden toegepast.

De lijst dient wellicht van tijd tot tijd te worden aangevuld. Wel zou de Raad moeten nagaan wat de wettelijke gevolgen van deze lijst zijn op het stuk van de praktische uitvoering.

2.7. *Bijlage II*

Toe te voegen: „Artikelen die gefabriceerd zijn vóór het verbod van kracht wordt, zijn niet aan restricties gebonden.”. De bewijslast moet bij de importeur liggen. Het is niet redelijk, zich te bemoeien met de handel in tweedehandskleding of andere artikelen die bont of huiden van niet-getemde dieren bevatten. Volgens de huidige formulering zouden mensen dan geen bontkleding meer kunnen invoeren die al jarenlang in hun bezit is.

Gedaan te Brussel, 25 april 1990.

De Voorzitter

van het Economisch en Sociaal Comité

Alberto MASPRONE

BIJLAGE I

De volgende wijzigingsvoorstellen, waarop ten minste één kwart van de stemmen vóór werd uitgebracht, werden tijdens de beraadslagingen verworpen.

Paragraaf 2.2 (artikel 1)

Deze paragraaf te schrappen, dat wil zeggen de tekst van het voorstel voor een verordening van de Commissie handhaven.

Uitslag van de stemming

Vóór: 48;

tegen: 56;

onthoudingen: 19.

Paragraaf 2.7, bijlage I (is in deze tekst paragraaf 2.6 geworden)

Bijlage I (de lijst van diersoorten) van het verordeningvoorstel van de Commissie dient in de oorspronkelijke vorm gehandhaafd te blijven.

Uitslag van de stemming

Vóór: 53;

tegen: 57;

onthoudingen: 9.

BIJLAGE 2

De volgende aanwezige of vertegenwoordigde leden hebben vóór het advies gestemd:

ARENA, ARETS, BAGLIANO, BAZIANAS, BEALE, BELTRAMI, BERGER, BERNS, BLESER, BOISSEREE, BREDIMA SAVOPOULOU, BREYIANNIS, BRIGANTI, BROICHER, CEYRAC, COYLE, van DAM, DE TAVERNIER, DONCK, DOS SANTOS, EULEN, FORGAS, GARCÍA MORALES, GERMOZZI, GEUENICH, GIACOMELLI, GOMEZ MARTINEZ, GREEN, HAGEN, HANCOCK, JESÚS SEQUEIRA, KAARIS, KAZAZIS, KELLY, KENNA, KIRCHFELD, KITSIOS, KRÖGER, LAPPAS, LAUR, LÖW, LUSTENHOUWER, MAINETTI, MARVIER, MORALES, MUHR, MULLER, NIELSEN Bent., NIERHAUS, NOORDWAL, PARDON, PEARSON, PELLETIER Charles, PETERSEN, PROUMENS, ROBINSON, ROLÃO GONÇALVES, ROMOLI, ROSEINGRAVE, SHADE-POULSEN, SCHMITZ, SILVA, SOLARI, TUKKER, VALLEJO CALDERON, VASSILARAS, VELASCO MANCEBO, VIDAL, WICK, WITHWORTH

De volgende aanwezige of vertegenwoordigde leden hebben tegen het advies gestemd:

BERNASCONI, CAVAZZUTI, ALVES CONDE, CORELL AYORA, FREEMAN, LIVERANI, MACHADO VON TSCHUSI, MERCIER, MURPHY, ORSI, STAEDELIN, STRAUSS, VERCELLINO, WILLIAMS

De volgende aanwezige of vertegenwoordigde leden hebben zich van stemming onthouden:

AMATO, ASPINALL, ATAÍDE FERREIRA, BORDES-PAGES, BOS, Vasco CAL, CALVET CHAMBON, CHRISTIE, DELLA CROCE, DRAGO, DRILLEAUD, van EEKERT, ELSTNER, ETTY, FLATHER, GREDAL, HILKENS, HOUTHUYS, HÖRSKEN, JENKINS, de KNEGT, LAKA MARTIN, MADDOCKS, MARGOT, MORELAND, MOURGUES, NIEUWENHUIZE, de NORMANN, RAMAEKERS, ROUZIER, SALMON, SCHOEPGES, SMITH L.J., STORIE-PUGH, TAMLIN.

Advies over het voorstel voor een richtlijn van de Raad inzake de zuivering van stedelijk afvalwater ⁽¹⁾

(90/C 168/16)

De Raad heeft op 23 november 1989 besloten, overeenkomstig de bepalingen van artikel 130 S van het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap, het Economisch en Sociaal Comité te raadplegen over het bovengenoemde voorstel.

De Afdeling voor milieu, volksgezondheid en consumentenvraagstukken, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 3 april 1990 goedgekeurd. Rapporteur was de heer Boisseree.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 276e zitting (vergadering van 25 april 1990) het volgende advies uitgebracht, dat met algemene stemmen is goedgekeurd.

I. Beknopte inhoud van het Commissievoorstel

In aansluiting op het besluit van de Europese Raad in Hannover verzocht de Milieuraad de Commissie op 28 juni 1988 om voorstellen voor maatregelen in verband met de zuivering van afvalwater dat in de rioolsystemen van gemeenten wordt opgevangen en afgevoerd (stedelijk afvalwater). Deze maatregel is erop gericht, in heel Europa de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater — ten behoeve van de drinkwatervoorziening en het ecologisch evenwicht — overeenkomstig de Europese normen te waarborgen.

Aan deze doelstelling beantwoordt het door de Commissie ingediende richtlijnvoorstel, waarin de volgende communautaire maatregelen worden genoemd:

- opstellen van eisen ten aanzien van opvang en zuivering van stedelijk afvalwater;
- controle op de verwijdering van zuiveringsslib;
- controle op de lozing van vergelijkbaar industrieel afvalwater;
- stopzetting van de lozing van zuiveringsslib in zee;
- administratieve bepalingen: oprichting van een regelgevend comité, tenuitvoerlegging van gezamenlijke overheidsprogramma's, toegang van de bevolking tot informatie, opleiding van gespecialiseerd personeel.

II. Algemene opmerkingen over het Commissievoorstel

1. Het voorstel van de Commissie om afvalwater uit stedelijke opvangsystemen in heel Europa aan een technische behandeling te onderwerpen, wordt om milieuredenen positief beoordeeld.

⁽¹⁾ PB nr. C 1 van 4. 1. 1990, blz. 20.